

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Lvdovici Almeidae Ad Socios In Indiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

Xponam his litteris, fratres mihi carissimi, quam ratione Rimanum in regnum urbemque Ximabram nuper inducta Christiana religio fuerit. At portus quidem hic seu emporiū Vocoxiuræ, quod commutato iam nomine Mariæ Virginis aduenticis vocatur, compluribus Facata, Firando, Meaco, aliisque ex oppidis huc ad Cosmum Christianæ doctrinæ causa cōmigrantibus, ita frequenter habitari cōceptum est, ut Ecclesiam hanc regionis huiusce totius caput aliquando fore speremus: Barptolemæo etiam Rege unā cum ipso flore nobilitatis haud ita pridem ad fidelium numerum aggregato. Eius autem frater, Barptolemæi monitis precibusque sapius excitatus, ut à Iaponicæ superstitionis erroribus ad rectam veritatis Evangelicæ semitam se trahere pateretur, a Cosmo magnopere petiit, ut aliquē ad se institueret in castra (bellum enim per id tempus gerebat) omnino mitteret. Missus ego sum, benignèque ab eo acceptus, nocturno tempore, quod à negotiis magis erat vacuum, de rebus diuinis ad Regem diu multumque dixi, quod ipsum deinde per alias occasiones alibi cum ipsius rogatu fecissem, iis sermonibus admodum delectatus permotusque Rex, certis de causis Christiana sacra ipsemet in præsentia suscipere superfeldit, sed duas mihi dedit epistolas, alteram ad Cosmum, cui potestatem per eas litteras faciebat Evangelii toto suo regno libere promulgandi; alteram ad incolas oppidi maritimi Cochinosi, in qua erat scriptum, ut ad audiendum Evangelium ad me conuenirent, ad quos me qui perduceret unum ex amicis ac familiaribus mihi comitem dedit: quod sanè breui peruenimus, hospitioque excepti ab urbis Præfecto, verbum Dei dilaminare instituius. Nec sanè frustra, etenim baptizati sunt quinquaginta supra ducentos, in quibus fuit cum uxore ac liberis ipse, ad quem diuertèramus, urbis præfectus. Deinde cū in aedes regni in primis instructas loci maiestate deterriti timidiùs incolæ ad nos & ipsi venirent, & filios mitterent, veriti, ne ab iis ædium ornata & catastromata fœdarentur, vbi id animaduerti, egi cum Præfecto de aliis ædibus, populi docendi causa, cōparandis. Ille mihi sanè liberaliter omniū, quorū quot essent in oppido, dedit optionē; delectū est ædificiū quoddā per amplum, sed magna ex parte dirutum, secus arēā, quā nobis Rex tēplo ædificando attribuerat. Opera centū ad ruinas instaurandas eademque sacrā extruendā Præfecti imperio et censu ciuium exhibitæ, opus vtrumque celeriter absoluerunt. Tum

verò liberius ad Christianæ doctrinæ rudimenta sacræque conciones pueri senesque sese conferre; quibus deinceps non ita multo temporis spatio centum & septuaginta Baptismo lustrati sunt. designatum est etiam Christianis humanis prope eadem sacram Cruce defixa per amplum soli spatium, quo primùm illati sunt infantes duo tertium circiter annum agentes, quos Dominus pro salute harum gentium deprecatores in cœlum ascivit. Secura deinde est in Barptolemæum regem coniuratio, bellicique tumultus, quibus tametsi oppidani commoti, atque à Bonziorum fautoribus potentibus viris ad Christianam religionem deserendam sollicitati sunt, Cruce etiam ipsa contumeliosè diffracta; ipsi tamen in fide fortiter perstiterunt. quod egomet deinde ex eorū sermonibus clarè perspexi, cū ad eum portum per id tēpus naui accessissem. cū enim ab hostibus Christianæ religionis vrbe occupata, publico edicto nos intrmittere verarentur; ad stationem nostrā, sera admodum nocte, parato nauigio frequentes venerunt, se diligēter excusantes, quod nos excipere hospitio sibi per aduersarios non liceret, pietatem tamen suā atque constantiam verbis testantes huiusmodi: Christiana religione deserta, quā potrò sectabimur? in difficultatibus nostris atque periculis ad quem confugiemus? an ad lignea siue lapidea simulacra, quæ hucusque coluimus? quis insitam vnius Dei caritatem ex animis nostris euellet? Quibus ego verbis maiore in modum recteatus, eosque vicissim, vt potui, consolatus; ad Cosmum ceterosque Socios Vocoxiuram ex eo loco profectus sum. qui sese cum Christianis, ad hostium furorem vitandum, in onerariam receperant. verùm sedatis iam maxima ex parte tumultibus, & Barptolemæo, qui in arcē quandā ex incendio regis vrbis cum paucis vix viuis euaserat, in regnum restituto, merus hosce omnes iuuante Domino propediem sublatum iri confidimus: sed de his hætenus.

Venio ad res Ximabaranas: quam ego in vrbem ab ipso Tono accersitus, Cosmo iubente, me contuli, benigneque excepit, & in oprimo totius vrbis domicilio sum collocatus. Postridie me Tonus inuitat ad cœnam; à cœna familiares suos atque domesticos in cœnaculum conuocat. Hic ego bene longam de Christiana religione disputationē instituo. illi verò multa ac varia me interrogat: quibus ego dū ad singula respondeo, noctis magna pars abiit. Manè cū illuxisset, Tonus rogatū meo popularibus omnibus Christianæ capessendæ religionis fecit publicè potestatem. ex eo tempore ter quotidie concionari cœpimus, matutinis primū horis, tū pomeridianis, postremò vespertinis, tanta hominū vi confluen-

te,

te, ut non domus solum, sed etiam via auditoribus oppleretur. Secundum hunc rei Christianae cursum more suo aduersarius non semel impedire conatus est. Tria visuntur Ximabarae conobia Bonziorum, qui cum aliis de causis plurimum possunt; tum quod principes ciuitatis affinitate contingunt. Eius ordinis hominum fallaciae atque superstitiones quod palam coarguimus, populumque ab ea ad Christum omni ope traducimus, capitali nos ubique fere odio insectantur. Ximabarae autem, simulatque ita propensam in nos populi voluntatem intellexere; inimicitias, quas antea inter sese exercebant, communi metu suadente depositis; calumniis fictisque criminibus nos oppugnare constituunt. Ad Tonum adeant, mirantes cur in suis terris tam improbum genus hominum versari patiarur, Athtophagos esse nos, & quocumque Christiana sacra inferamus, eodem continuo bellum excidiumque importare. Si nobis in vrbis habitatio detur, Lusitanos ipsos illi imperium erepturos. Adhuc plebem incitare conantur, partim ut nos ex vrbe pellendos voce abs Tono deposcat, partim etiam ut nos publice conuicti maledictisque proscindat. Eam rem ubi parum procedere animauerunt, consilium etiam audacius capiunt. Dum ego in adibus nostris de re Christiana ad populum maximè dissero, facta manu quidam Bonziis de communi caeterorum sententia in aedes nostras intrat, positamque ibi Crucem effringit. Sanè indigna visa res est, sed deique omnes, sed hospes praecipue noster, eo facto commoti. Insuper nihil propius factum est, quam ut eum interficerent: Bonzii autem furore elati scelus scelere cumulant. Mos est neophytorum, susceptam a se Christianam religionem Cruce in charta depicta, atque in aedium foribus collocata publice profiteri; id illi sibi non modò apud Deum salutare, sed etiam apud homines gloriosum existimant. Haec omnia insignia Bonzii postridie, primoribus vrbis profinitate fauentibus, discerpere ac lacerare decernunt. Quod ubi Tonus rescivit, Christianis cõfestim totam rem iussit renungiari, etiamque hortatus est, ut tumultus vitandi causa eam iniuriam aequo animo ferre ne grauarentur: se ipsum in Bonzios utique animauerit, sed tempore. Quorum amentia ac furor eo usque procedit, ut quicumque ad nos audiendos venirent, eos usu etiam fontis accerent in proximo siti, ad quem plurimi aquationis causa veniebant. prorsus ut nobis, eius molestiae vitandae causa, in aliam vrbis partem migrare necesse fuerit.

Iam vero illa quoque res accidit, non minus euentu felix ac letitia, quam initio tristis ac turbulenta. Adolescentes duo ad nos audiendos rei nouitate inuitati ex oppido finitimo venerant, dumque in adibus

sedibus nostris morantur, in familiari & iuuenili colloquio (vt fit)
 vnus eorū alterius procaci interrogatione lacesitus, stricto mu-
 crone in focium præceps, iracundia ferebatur; cum illum ex his qui
 aderant Iaponii quidam (aderant autē ferè centum) vi arreptū re-
 tinent, eiq; de manibus sicā extorquet: quo ille facto ita iratus in-
 de discedit, vt aut eā vlcisci iniuria, aut mortē sibi met inferre Ia-
 ponico more, statuerit. Accessit ad extimulandum iuuenis ani-
 mū satis iam per se incitatū patris quoque denuntiatio vehemes-
 ne suum in conspectum veniret omnino, nisi prius ab ædium præ-
 cipue domino, apud quem res illa contigerat, doloris pœnas exe-
 gisset sui, igitur adolescens, amicis affinibusque coactis, vim com-
 parat: quod vbi Ximabaram allatū est, Christianos omnes magno-
 pere cōturbauit; me verò potissimum, verentem, ne si ad manus
 ventum esset, (quæ res non sine multorum cæde erat futura) tum
 vero Bonzii ciuibus quod cupiebant planè persuaderent, nos rixa-
 rum ac seditionum vbiq; terrarum auctores esse perpetuos. Iam-
 que se, quamquam in magno omnium mœrore, oppidani ad Ioan-
 nis (sic enim appellabatur) hospitis nostris defensionem instruxe-
 rant, aduentabatque armatum agmen aduersariorum, cum iuue-
 nis ille dux agminis repente præter omnem spem gentisque con-
 suctudinem exterritus substitit, satis dignitati suæ, satis parentis
 imperio factum existimans, si vacuum nobilis cuiusdam viri do-
 mum ingressus in suburbano positam, resistente nemine, pugio-
 nem inde vicissim abstulisset, atque ita (vt fecit) in patriam re-
 uertisset. Id à Christianis vbi rescitum est, tanta voluptate læti-
 tiæque perfusi sunt, vt ab ipso noctis crepusculo, quamquam eos
 domum dimittente me, nihilominus gratias Deo cuncti simul a-
 gentes, factum inuicem gratulabundi narrantes, ad insequentem
 lucem vique perstitierint. Nec tamen inter hæc aliaque difficul-
 tates, & Bonziorum infectationes, Domino Deo fauente, cessatū
 est, nam præter quotidianas conciones & catechismum, Baptismi
 celebres variis tēporibus cōplures habiti sunt. Ac primū ethnici
 quinquaginta nomē Christo dedere, deinde rursus circiter septua-
 ginta, tertio denique Baptismo, candidati trecenti numerati sunt,
 e quibus baptizauimus dumtaxat eos, quos satis probè institutos
 Christianis præceptis inuenimus; cæteri, qui minū adhuc idonei
 videbantur, in aliud tempus reiecti, Christianorum primitias liba-
 uit Dominus in hoc item oppido, sex videlicet trimos aut quadri-
 mos infantes: quarum qui primus excessit è vita, Christianæ fidei
 veritatem illustri sanè testimonio comprobauit. cum enim iam a-
 geret animam, sublatis ad sidera manibus, Tem iangate mairo,
 id est,

id est, confestim (inquit) in cœlū migrabo. cuius rei miraculo neophyti magnopere cōfirmati sunt. Ipse autem Regulus tamen nec dum Christianus est, & certis de causis in aliud tempus Bonziorum scelus ac maleficia debitis vindicare suppliciis distulit, suam tamen erga nos beneuolentiam, & Christianæ religionis vel tuendæ & amplificandæ studium, plurimis rebus ostendit, primum enim nobis honoris causa familiariter sæpe conueniendis nomen nostrum apud Ximabaranos in admiratione & in gratia posuit: deinde ream templo ædificando optimam, materiãque suo sumptibus uectam, operasque ducentas nobis attribuit ad arcis ruinas reparandas solo, quæ arx quondam illa ipsa in area fuerat, in templi rebus ipsius apparatus & cultum familias septuaginta in ea viciniam habitantes certum vectigal pēdere iussit, exturbationis proposita, nisi in officio perstirissent. Idem, quod Christiani in templum, aestu maris accedente, egre admodum veniebant, ingenti ponte ad ipsius templi valuas usque perducto, facilius iis transire que aditum præbuit. Auctus verò filiola, (quam nos, quod clarissimo genere orta est, magno Christianæ rei adiumento futuram aliquando speramus) eam nobis tradidit baptizandam, quod desideramus, & nomine Christiano Mariam appellauimus, ut eiusdem delictet nomen ipsum ad omnem virtutem ac sanctitatem incitaret.

Hæc ferè in oppidis Cochino & Ximabara gesta sunt: quæ ego vtrunque Ecclesiam per id tempus sæpe reuisi, & alteri Domitianum alteri Paulum, comites ac familiares nostros, interim si ego abessem, præposui. Vos etiam atque etiam obsecro fratres, pro hac vniuersa Iaponica vinea Domino Deo nostro quam diligentissime supplicetis. Ex portu Mariæ Virginis adiutricis. v. Cal. Decemb. MDLXIII.

IOANNIS BAPTISTÆ MONTANI FER-
RARIENSIS, AD MICHAËLEM TURRIANVM
in Societate Iesu in Lusitaniam.

A N N o superiore in Iaponem peruenimus, & maritima in oppidum Christianorum descendimus, ubi Cosmo Turrianus cum vno è fratribus nostris rem Christianam præclare gerebat, quibus ego cum nauare operam ibidem vellem, in Bungum à Cosmo idcirco sum destinatus, quod sequebantur iam ea princeps Iaponis totius Ecclesie sacerdotem desideraret.